



Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

LAILA MEDINA

της 15ης Δεκεμβρίου 2022¹

Υπόθεση C-772/21

UAB «Brink's Lithuania»

[αίτηση του Lietuvos vyriausiosios administracinės teismed (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Λιθουανίας)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κίβδηλεια – Κανονισμός (ΕΚ) 1338/2001 – Άρθρο 6, παράγραφος 1 – Πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών που συμμετέχουν στην επεξεργασία και στην παράδοση στο κοινό τραπεζογραμματίων – Ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 – Εντοπισμός τραπεζογραμματίων ευρώ ακατάλληλων προς κυκλοφορία – Αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία – Ελάχιστα πρότυπα που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ και εκάστοτε τροποποιούνται – Προσωπικό πεδίο εφαρμογής – Εύρος των υποχρεώσεων των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά – Δεσμευτικός χαρακτήρας – Αρχή της ασφάλειας δικαίου»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της απόφασης ΕΚΤ/2010/14², με την οποία θεσπίζονται κοινοί κανόνες και διαδικασίες ελέγχου της γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ και εκ νέου θέσης τους σε κυκλοφορία σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1338/2001³.

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας μεταξύ, αφενός, της UAB «Brink's Lithuania» (στο εξής: Brink's Lithuania)⁴ και, αφετέρου, της Lietuvos bankas (Τράπεζα της Λιθουανίας), με αντικείμενο απόφαση⁵ της τελευταίας με την οποία η Brink's Lithuania εντέλλεται να διασφαλίσει την τήρηση, από τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² Απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 16ης Σεπτεμβρίου 2010, σχετικά με τους ελέγχους γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ και την εκ νέου θέση αυτών σε κυκλοφορία (ΕΚΤ/2010/14) (2010/597/EU) (ΕΕ 2010, L 267, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Σεπτεμβρίου 2012 (ΕΚΤ/2012/19) (2012/507/ΕΕ) (ΕΕ 2012, L 253, σ. 19, στο εξής: απόφαση ΕΚΤ/2010/14).

³ Κανονισμός του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2001, σχετικά με τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κίβδηλεια (ΕΕ 2001, L 181, σ. 6), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008 (ΕΕ 2009, L 17, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1338/2001).

⁴ Η Brink's Lithuania μετέχει στην κύρια δίκη ως κατά νόμον διάδοχος της UAB «G4S Lietuva».

⁵ Απόφαση αριθ. V2019/(30.90)-394-I, της 28ης Φεβρουαρίου 2019, η οποία φέρει τον τίτλο «Δεσμευτικές υποδείξεις προς την UAB «G4S Lietuva»» (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

που χρησιμοποιεί, του επιτρεπομένου ορίου του 5 % για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς εκ νέου θέση αυτών σε κυκλοφορία.

3. Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και, ιδίως, τα ελάχιστα πρότυπα που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (στο εξής: ΕΚΤ) για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία στα οποία αναφέρεται η ως άνω διάταξη έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, το Δικαστήριο καλείται κατόπιν να εξετάσει αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, της ίδιας απόφασης, αντιστέκεται σε διάταξη του εθνικού δικαίου η οποία επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά να συμμορφώνονται με αυτά τα ελάχιστα πρότυπα. Τέλος, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται σχετικά με το κύρος και, επομένως, τον νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα των ελαχίστων προτύπων της ΕΚΤ και του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, υπό το πρίσμα της αρχής της ασφάλειας δικαίου και του άρθρου 297, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Ο κανονισμός 1338/2001

4. Αντικείμενο του κανονισμού 1338/2001 είναι ο καθορισμός των αναγκαίων μέτρων για την κυκλοφορία των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων ευρώ, υπό συνθήκες που να εξασφαλίζουν την προστασία τους από δραστηριότητες παραχάραξης και κιβδηλείας⁶.

5. Το άρθρο 6 του κανονισμού 1338/2001, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις όσον αφορά τα ιδρύματα που μετέχουν στην επεξεργασία και την παράδοση τραπεζογραμματίων και κερμάτων στο κοινό», προβλέπει στις παραγράφους του 1 και 2 τα εξής:

«1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και, εντός των ορίων της οικείας τους δραστηριότητας πληρωμών, οι λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, καθώς και οποιοσδήποτε άλλος οικονομικός φορέας συμμετέχει στην επεξεργασία και στην παράδοση στο κοινό τραπεζογραμματίων και κερμάτων, συμπεριλαμβανομένων:

[...]

– των εταιρειών χρηματοποστολών,

[...]

υποχρεούνται να εξακριβώνουν ότι τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ τα οποία έχουν λάβει και τα οποία προτίθενται να θέσουν εκ νέου σε κυκλοφορία, έχουν ελεγχθεί όσον αφορά τη γνησιότητά τους, και να μεριμνούν ώστε να ανιχνεύονται τα πλαστά και κίβδηλα.

⁶ Άρθρο 1 του κανονισμού 1338/2001

Για τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ, ο εν λόγω έλεγχος διενεργείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθορίζει η ΕΚΤ [...]

Τα ιδρύματα και οι οικονομικοί φορείς που αναφέρονται στο εδάφιο 1 υποχρεούνται να αποσύρουν από την κυκλοφορία όλα τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ τα οποία έχουν λάβει και για τα οποία γνωρίζουν ή έχουν επαρκείς λόγους να πιστεύουν ότι είναι πλαστά και κίβδηλα και τα παραδίδουν αμελλητί στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

[...]

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 ιδρύματα, τα οποία δεν εκπληρώνουν τις αναφερόμενες στην εν λόγω παράγραφο υποχρεώσεις, υπόκεινται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.»

2. Η απόφαση ΕΚΤ/2010/14

6. Η αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 έχει ως εξής:

«Προς διαφύλαξη του κύρους των τραπεζογραμμάτων ευρώ και διευκόλυνση του ορθού εντοπισμού των πλαστών, τα κυκλοφορούντα τραπεζογραμμάτια ευρώ πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση, προκειμένου να διασφαλίζεται ο εύκολος και αξιόπιστος έλεγχος της γνησιότητάς τους και, ως εκ τούτου, πρέπει να γίνεται επίσης και έλεγχος της καταλληλότητας των τραπεζογραμμάτων ευρώ. Περαιτέρω, τραπεζογραμμάτια ευρώ για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι είναι πλαστά πρέπει να εντοπίζονται γρήγορα και να παραδίδονται στις αρμόδιες εθνικές αρχές.»

7. Το άρθρο 1 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Με την παρούσα απόφαση θεσπίζονται κοινοί κανόνες και διαδικασίες ελέγχου της γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμμάτων ευρώ και εκ νέου θέσης τους σε κυκλοφορία σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού [1338/2001].»

8. Το άρθρο 2 της απόφασης αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως:

1. “ΕθνΚΤ”: η εθνική κεντρική τράπεζα κράτους μέλους με νόμισμα το ευρώ.
2. “Φορείς που διαχειρίζονται μετρητά”: τα ιδρύματα και οι οικονομικοί παράγοντες που αναφέρονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού [1338/2001].
3. “Εκ νέου θέση σε κυκλοφορία”: η πράξη των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά, με την οποία αυτοί θέτουν εκ νέου σε κυκλοφορία, άμεσα ή έμμεσα, τραπεζογραμμάτια ευρώ που έχουν λάβει είτε από το κοινό, υπό τη μορφή πληρωμής ή κατάθεσης σε τραπεζικό λογαριασμό, είτε από άλλον φορέα που χειρίζεται μετρητά.
4. “Μηχάνημα επεξεργασίας τραπεζογραμμάτων”: το μηχάνημα που χειρίζονται οι ίδιοι οι πελάτες ή υπάλληλοι κατά τα οριζόμενα στο παράρτημα Ι.

5. “Τύπος μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων”: το μηχάνημα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που μπορεί να διακριθεί από άλλα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, όπως αυτά περιγράφονται στο παράρτημα Ι.
6. “Κοινές διαδικασίες ελέγχου”: οι καθοριζόμενες από την ΕΚΤ διαδικασίες ελέγχου τις οποίες υποχρεούνται να εφαρμόζουν οι ΕθνΚΤ για τον έλεγχο των τύπων μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων.

[...]

11. “Ακατάλληλα προς κυκλοφορία τραπεζογραμμάτια ευρώ”: τραπεζογραμμάτια ευρώ που αξιολογούνται ως ακατάλληλα για εκ νέου θέση αυτών σε κυκλοφορία βάσει του ελέγχου καταλληλότητας που αναφέρεται στο άρθρο 6.

[...]»

9. Το άρθρο 3 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές αρχές», προβλέπει στις παραγράφους του 1 και 3 έως 5 τα εξής:

«1. Οι έλεγχοι της γνησιότητας και της καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ από τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, βάσει της σχετικής υποχρέωσής τους, διενεργούνται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση.

[...]

3. Οι έλεγχοι γνησιότητας και καταλληλότητας διενεργούνται είτε από τύπο μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που έχει ελεγχθεί επιτυχώς από μια ΕθνΚΤ είτε χωρίς τη χρήση μηχανικών μέσων, από εκπαιδευμένο υπάλληλο.

4. Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ μπορούν να τεθούν εκ νέου σε κυκλοφορία μέσω μηχανημάτων που χειρίζονται οι ίδιοι οι πελάτες ή μηχανημάτων αυτόματης ανάληψης μετρητών μόνο αν έχει ελεγχθεί η γνησιότητα και η καταλληλότητά τους από τύπο μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που έχει ελεγχθεί με επιτυχία από ΕθνΚΤ και έχουν ταξινομηθεί ως γνήσια και κατάλληλα προς κυκλοφορία. [...]

5. Τα μηχανήματα που χειρίζονται υπάλληλοι, όταν χρησιμοποιούνται για τους ελέγχους γνησιότητας και καταλληλότητας, και τα μηχανήματα που χειρίζονται οι ίδιοι οι πελάτες μπορούν να τεθούν σε λειτουργία από τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά μόνο αν έχουν ελεγχθεί επιτυχώς από ΕθνΚΤ και αναρτηθεί στον κατάλογο που δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9, παράγραφος 2. Τα μηχανήματα χρησιμοποιούνται μόνο για τις ονομαστικές αξίες και τις σειρές των τραπεζογραμματίων ευρώ που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ για τα αντίστοιχα μηχανήματα, με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν αναβαθμίσεων, που έχουν ελεγχθεί επιτυχώς, εκτός αν έχουν συμφωνηθεί αυστηρότερες ρυθμίσεις μεταξύ της ΕθνΚΤ και του φορέα που διαχειρίζεται μετρητά.»

10. Το άρθρο 6 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εντοπισμός τραπεζογραμματίων ευρώ ακατάλληλων προς κυκλοφορία», προβλέπει στις παραγράφους του 1 έως 3 τα εξής:

«1. Η διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία χωρίς τη χρήση μηχανικών μέσων διενεργείται σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ.

2. Η αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία διενεργείται με επιτυχώς ελεγμένο μηχάνημα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ και εκάστοτε τροποποιούνται.

3. Αφού ενημερώσει την ΕΚΤ, η εκάστοτε ΕθνΚΤ μπορεί να θεσπίζει αυστηρότερα πρότυπα όσον αφορά μία ή περισσότερες ονομαστικές αξίες ή σειρές τραπεζογραμματίων ευρώ, αν αυτό δικαιολογείται, για παράδειγμα λόγω επιδείνωσης της ποιότητας των κυκλοφορούντων τραπεζογραμματίων ευρώ στο οικείο κράτος μέλος. Τα εν λόγω αυστηρότερα πρότυπα δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.»

11. Το άρθρο 9 της ίδιας απόφασης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κοινές διαδικασίες ελέγχου του Ευρωσυστήματος για μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων», ορίζει στις παραγράφους του 1 έως 3 τα εξής:

«1. Οι τύποι μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων ελέγχονται από τις ΕθνΚΤ σύμφωνα με τις κοινές διαδικασίες ελέγχου.

2. Όλοι οι τύποι μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που ελέγχθηκαν επιτυχώς αναρτώνται σε κατάλογο που δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ για όσο διάστημα ισχύουν τα αποτελέσματα των ελέγχων, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3. Ο τύπος μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που κατά το ως άνω διάστημα παύει να είναι σε θέση να εντοπίζει όλα τα γνωστά στο Ευρωσύστημα πλαστά τραπεζογραμμάτια ευρώ διαγράφεται από τον κατάλογο σύμφωνα με διαδικασία που προσδιορίζεται από την ΕΚΤ.

3. Όταν ένας τύπος μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων έχει ελεγχθεί επιτυχώς, τα αποτελέσματα του ελέγχου ισχύουν σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, για ένα έτος από το τέλος του μήνα κατά τον οποίο διενεργήθηκε ο έλεγχος, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό εξακολουθεί να είναι σε θέση να εντοπίζει όλα τα γνωστά στο Ευρωσύστημα πλαστά τραπεζογραμμάτια ευρώ καθ' όλη τη διάρκεια του εν λόγω χρονικού διαστήματος.»

12. Το άρθρο 10 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δραστηριότητες παρακολούθησης και διορθωτικά μέτρα του Ευρωσυστήματος», προβλέπει στις παραγράφους του 1 και 3 τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων του εθνικού δικαίου, οι ΕθνΚΤ νομιμοποιούνται i) να διεξάγουν επιτόπιους ελέγχους, ακόμη και απροειδοποίητα, στις εγκαταστάσεις των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά, προκειμένου να παρακολουθούν τη λειτουργία των μηχανημάτων που διαθέτουν για την επεξεργασία των τραπεζογραμματίων, και συγκεκριμένα την τεχνική ικανότητά τους να ελέγχουν τη γνησιότητα και την καταλληλότητα, καθώς και να εντοπίζουν τον δικαιούχο του λογαριασμού για τραπεζογραμμάτια ευρώ, για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι είναι πλαστά, και τραπεζογραμμάτια ευρώ η γνησιότητα των οποίων δεν μπορεί να

πιστοποιηθεί σαφώς, και ii) να επαληθεύουν τις διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία και τον έλεγχο των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, τη μεταχείριση των ελεγμένων τραπεζογραμματίων ευρώ και κάθε έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας διενεργούμενο χωρίς μηχανικό μέσο.

[...]

3. Όταν κάποια ΕθνΚΤ εντοπίζει περίπτωση μη συμμόρφωσης ενός φορέα που διαχειρίζεται μετρητά με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης, ζητά τη λήψη διορθωτικών μέτρων από αυτόν εντός καθορισμένης προθεσμίας. Μέχρι να αποκατασταθεί η μη συμμόρφωση, η εν λόγω ΕθνΚΤ, μπορεί για λογαριασμό της ΕΚΤ, να απαγορεύσει στον φορέα που διαχειρίζεται μετρητά την εκ νέου θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμματίων ευρώ μιας ή περισσότερων ονομαστικών αξιών των οικείων σειρών. Εάν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε βλάβη (αστοχία) του τύπου μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, τα γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει στη διαγραφή του εν λόγω τύπου μηχανήματος από τον κατάλογο που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2.»

3. Η απόφαση ΕΚΤ/2012/19

13. Η απόφαση ΕΚΤ/2012/19 τροποποίησε την απόφαση ΕΚΤ/2010/14. Ειδικότερα, στην αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης ΕΚΤ/2012/19 διαλαμβάνονται τα εξής:

«Τα ελάχιστα πρότυπα αυτοματοποιημένης διαλογής τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, όπως παρατίθενται στο παράρτημα IIIα της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, αποτελούν προϋποθέσεις που αφορούν τις λειτουργίες των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων. Ως εκ τούτου, ενδιαφέρουν μόνο τους κατασκευαστές μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων και δεν επηρεάζουν τις διαδικασίες ελέγχων γνησιότητας και καταλληλότητας που καθορίζονται στην απόφαση ΕΚΤ/2010/14, με τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά. Δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο ρυθμιστικό αντικείμενο της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, τα ελάχιστα πρότυπα αυτοματοποιημένης διαλογής τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία πρέπει να ενσωματωθούν στους κανόνες και διαδικασίες ελέγχου των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, συλλογής στοιχείων και παρακολούθησης.»

4. Η κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2010/NP16 και τα ελάχιστα πρότυπα

14. Η κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2010/NP16 καθορίζει τους κανόνες και τις διαδικασίες ελέγχου των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, συλλογής στοιχείων και παρακολούθησης⁷.

⁷ Κατευθυντήρια γραμμή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 16ης Σεπτεμβρίου 2010, για τους κανόνες και τις διαδικασίες ελέγχου των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, συλλογής στοιχείων και παρακολούθησης (ΕΚΤ/2010/NP16), όπως τροποποιήθηκε με την κατευθυντήρια γραμμή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Σεπτεμβρίου 2012 (ΕΚΤ/2012/NP20) (στο εξής: κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2010/NP16).

15. Το άρθρο 2 της κατευθυντήριας γραμμής EKT/2010/NP16, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ελέγχοι των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων», προβλέπει στην παράγραφο του 1 τα εξής:

«Κατόπιν σχετικού αιτήματος του κατασκευαστή, οι ΕθνΚΤ διενεργούν ελέγχους για την πιστοποίηση του τύπου μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, προτού τα μηχανήματα αυτά εγκατασταθούν από φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, ή επ' ευκαιρία της εγκατάστασής τους. [...]»

16. Το άρθρο 2α της κατευθυντήριας γραμμής EKT/2010/NP16, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή ως προς την καταλληλότητα προς κυκλοφορία», ορίζει τα εξής:

«Τα ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ, ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, από μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, στα οποία αναφέρεται το άρθρο 6 της απόφασης EKT/2010/14, καθορίζονται από το Ευρωσύστημα, παρατίθενται στο παράρτημα IV της παρούσας κατευθυντήριας γραμμής και δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ».

17. Το παράρτημα IV της κατευθυντήριας γραμμής EKT/2010/NP16 ορίζει τα εξής:

«Στο παρόν παράρτημα καθορίζονται τα ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ, ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, από μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων.

Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ που κατά τους ελέγχους καταλληλότητας προς κυκλοφορία εμφανίζουν ελάττωμα για το οποίο έχει οριστεί υποχρεωτική απαίτηση, όπως προβλέπεται πιο κάτω, χαρακτηρίζονται ακατάλληλα προς κυκλοφορία.

Το επιτρεπόμενο όριο για τους ελέγχους καταλληλότητας από τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων είναι 5 %. Δηλαδή, το πολύ 5 % των τραπεζογραμματίων ευρώ που δεν πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας μπορεί να ταξινομηθούν λανθασμένα από τα μηχανήματα ως κατάλληλα προς κυκλοφορία.»

18. Το περιεχόμενο του παραρτήματος IV της κατευθυντήριας γραμμής EKT/2010/NP16 έχει δημοσιευθεί από την ΕΚΤ στον δικτυακό της τόπο υπό τον τίτλο «Ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία από μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων»⁸.

B. Το δίκαιο της Λιθουανίας

19. Το άρθρο 6, παράγραφος 3, του Lietuvos banko įstatymas (νόμου για την Τράπεζα της Λιθουανίας)⁹ προβλέπει τα εξής:

«Η Τράπεζα της Λιθουανίας εποπτεύει τον τρόπο με τον οποίο οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, δηλαδή τα ιδρύματα που ορίζονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού [1338/2001] (στο εξής: φορείς που διαχειρίζονται μετρητά), εκτελούν τις απαιτήσεις που

⁸ Βλ. <https://www.ecb.europa.eu/euro/cashprof/cashhand/recycling/html/fitness.el.html>.

⁹ Νόμος της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για την Τράπεζα της Λιθουανίας, όπως ισχύει κατόπιν του νόμου αριθ. XII-1304, της 27ης Ιουνίου 2018.

προβλέπονται στον κανονισμό [(ΕΕ) 1210/2010¹⁰] και στην απόφαση ΕΚΤ/2010/14 για τις δραστηριότητες διαχείρισης μετρητών, τον έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ και την εκ νέου θέση τους σε κυκλοφορία (στο εξής: δραστηριότητες διαχείρισης μετρητών).»

20. Το άρθρο 47⁵, παράγραφος 1, του νόμου αυτού προβλέπει τα εξής:

«Η Τράπεζα της Λιθουανίας εποπτεύει τις δραστηριότητες διαχείρισης μετρητών των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά και εκδίδει οδηγίες προς τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του κανονισμού [1338/2001], του κανονισμού [1210/2010], της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και των νομικών πράξεων της Τράπεζας της Λιθουανίας σχετικά με την εποπτεία των δραστηριοτήτων των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά. [...]»

21. Το άρθρο 47⁶, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής:

«Η Τράπεζα της Λιθουανίας οργανώνει και διενεργεί ελέγχους προκειμένου να διαπιστώσει τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στις νομικές πράξεις του άρθρου 6, παράγραφος 3, του παρόντος νόμου.»

22. Το άρθρο 47⁷, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου για την Τράπεζα της Λιθουανίας προβλέπει τα εξής:

«Μετά τη διαπίστωση παραβάσεων, η Τράπεζα της Λιθουανίας εκδίδει μία ή περισσότερες δεσμευτικές υποδείξεις προς τον φορέα που διαχειρίζεται μετρητά:

[...]

(2) για την άρση των παραβάσεων εντός της προθεσμίας που ορίζει η Τράπεζα της Λιθουανίας.»

23. Το άρθρο 47⁷, παράγραφοι 4 και 5, του ίδιου νόμου προβλέπει τα εξής:

«4. Η Τράπεζα επιβάλλει στον παραβάτη ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

(1) προειδοποίηση σχετικά με τις παραβάσεις·

(2) τα πρόστιμα που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

5. Η επιβολή μέτρων είναι δυνατή για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους:

[...]

(2) παράλειψη συμμόρφωσης, ή ελλιπής συμμόρφωση, με τις υποδείξεις που έχει εκδώσει η Τράπεζα της Λιθουανίας·

[...]

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 1210/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2010, σχετικά με την εξακρίβωση της γνησιότητας των κερμάτων ευρώ και τη διαχείριση κερμάτων ευρώ ακατάλληλων για κυκλοφορία (ΕΕ 2010, L 339, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1210/2010).

(4) παράβαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει [...] η [απόφαση ΕΚΤ/2010/14].»

24. Η παράγραφος 16.3 της απόφασης του διοικητικού συμβουλίου της Τράπεζας της Λιθουανίας, της 10ης Σεπτεμβρίου 2015, για την περιγραφή της διαδικασίας για την εποπτεία των δραστηριοτήτων διαχείρισης μετρητών (στο εξής: απόφαση για την εποπτεία των δραστηριοτήτων διαχείρισης μετρητών), προβλέπει ότι, κατά τη διάρκεια ελέγχου, οι αρμόδιοι υπάλληλοι οφείλουν να ελέγχουν κατά πόσον τα μηχανήματα επεξεργασίας μετρητών, τα οποία χρησιμοποιούνται από τον φορέα που διαχειρίζεται μετρητά, έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ή κερμάτων ευρώ.

25. Η παράγραφος 16.6 της ίδιας απόφασης προβλέπει ότι, κατά τη διάρκεια ελέγχου, οι αρμόδιοι υπάλληλοι οφείλουν να αξιολογούν κατά πόσον ο φορέας που διαχειρίζεται μετρητά συμμορφώνεται ως οφείλει με τις διαδικασίες που ορίζονται στην παράγραφο 16.5 της ίδιας απόφασης και τις λοιπές απαιτήσεις για τις δραστηριότητες διαχείρισης μετρητών που ορίζονται, μεταξύ άλλων, στον κανονισμό 1338/2001, την απόφαση ΕΚΤ/2010/14, και την απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Τράπεζας της Λιθουανίας, της 16ης Σεπτεμβρίου 2014, για την περιγραφή της διαδικασίας ελέγχου γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ και της εκ νέου θέσης τους σε κυκλοφορία (στο εξής: απόφαση για τον έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας).

26. Η παράγραφος 12 της απόφασης για τον έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας ορίζει τα εξής:

«Οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά ελέγχουν τα τραπεζογραμμάτια ευρώ ως προς τη γνησιότητα και την καταλληλότητά τους μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων, σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα διαλογής που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ [...], χρησιμοποιώντας τα εξής:

12.1. Μηχανήματα που χειρίζονται οι ίδιοι οι πελάτες, οπότε τα τραπεζογραμμάτια υπόκεινται στην ταξινόμηση και μεταχείριση που προβλέπεται στο παράρτημα IIα της απόφασης [ΕΚΤ/2010/14].

12.2. Μηχανήματα που χειρίζεται το προσωπικό, οπότε τα τραπεζογραμμάτια υπόκεινται στην ταξινόμηση και μεταχείριση που προβλέπεται στο παράρτημα IIβ της απόφασης [ΕΚΤ/2010/14].»

III. Τα πραγματικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

27. Στις 18 Δεκεμβρίου 2018, υπάλληλοι της Τράπεζας της Λιθουανίας διενήργησαν επιτόπιο έλεγχο στο υποκατάστημα της Brink's Lithuania που βρίσκεται στην πόλη Panevėžys (Λιθουανία). Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, οι υπάλληλοι κλήθηκαν να εξακριβώσουν αν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιούνταν στο εν λόγω υποκατάστημα συμμορφώνονταν με τις προδιαγραφές σχετικά με τη μεταχείριση των τραπεζογραμματίων που προορίζονται για εκ νέου θέση σε κυκλοφορία. Ειδικότερα, αντικείμενο του ελέγχου των υπαλλήλων ήταν το αν τα εν λόγω μηχανήματα είχαν την τεχνική ικανότητα να ελέγχουν τη γνησιότητα και την καταλληλότητα των τραπεζογραμματίων ευρώ.

28. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι ένα από τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων είχε διαχωρίσει, ως κατάλληλα για κυκλοφορία, το 18,26 % των ακατάλληλων τραπεζογραμματίων ευρώ που περιείχε η δέσμη ελέγχου. Για ένα δεύτερο μηχάνημα το αντίστοιχο ποσοστό ήταν

13,91 %. Τα αποτελέσματα του ελέγχου καταγράφηκαν σε έκθεση ελέγχου, στην οποία, εντούτοις, αναγνωριζόταν ότι τα επίμαχα μηχανήματα ανήκουν σε τύπο μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που είχε ήδη ελεγχθεί επιτυχώς και είχε περιληφθεί στον κατάλογο που δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

29. Στις 28 Φεβρουαρίου 2019, ο διευθυντής του τμήματος διαθεσίμων της Τράπεζας της Λιθουανίας εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση. Με την απόφαση αυτή διαπιστώθηκε η μη συμμόρφωση της Brink's Lithuania με τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, και τα οποία ορίζουν το επιτρεπόμενο όριο του 5 % για τους ελέγχους καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ. Με την ίδια απόφαση υποδείχθηκε στην Brink's Lithuania να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να άρει την παράβαση εντός προθεσμίας πέντε ημερών.

30. Στην προσβαλλόμενη απόφαση εκτίθεται, κατ' ουσίαν, ότι για την τεχνική ικανότητα των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων να ελέγχουν τη γνησιότητα και την καταλληλότητα των τραπεζογραμματίων ευρώ φέρει ευθύνη όχι μόνο ο κατασκευαστής των μηχανημάτων, αλλά και οι χρήστες αυτών –ήτοι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά–, ιδίως όσον αφορά την τεχνική συντήρησή τους. Περαιτέρω, στην απόφαση τονίζεται ότι μόνον το γεγονός ότι τα μηχανήματα αυτά χρησιμοποιούνται με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις, όπως προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, δεν μπορεί να θεωρηθεί απόδειξη συμμόρφωσης με τις συναφείς υποχρεώσεις. Τέλος, στην προσβαλλόμενη απόφαση διαλαμβάνεται ότι μόνον από τους ελέγχους που διενεργούνται στις εγκαταστάσεις των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά μπορεί να προκύψει αν διασφαλίζεται η ορθή χρήση και η κατάλληλη συντήρηση των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, αν τηρούνται δεόντως οι σχετικές με τη μεταχείριση των τραπεζογραμματίων υποχρεώσεις και αν εφαρμόζονται οι κατάλληλες διαδικασίες για τον έλεγχο των μηχανημάτων αυτών.

31. Η Brink's Lithuania άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης, αρχικά ενώπιον του Vilniaus apygardos administracinis teismas (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου του Βίλνιους, Λιθουανία) και στη συνέχεια ενώπιον του Lietuvos vyriausiosios administracinės teismas (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Λιθουανίας), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση. Στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι η Brink's Lithuania, ως εταιρία χρηματοποστολών, πρέπει να θεωρείται φορέας που διαχειρίζεται μετρητά κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, και ειδικότερα όσον αφορά το αν τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά.

32. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από το γράμμα της εν λόγω διάταξης στην απόδοσή της στη λιθουανική γλώσσα προκύπτει ότι η αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία πρέπει να διενεργείται σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ. Τούτο συνεπάγεται ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά –στους οποίους ανατίθεται το συγκεκριμένο καθήκον– θα πρέπει να συμμορφώνονται με τα εν λόγω πρότυπα. Ωστόσο, στην αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης ΕΚΤ/2012/19 διαλαμβάνεται ότι τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ ενδιαφέρουν μόνον τους κατασκευαστές μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων και δεν επηρεάζουν τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες ελέγχων καταλληλότητας που οφείλουν να εφαρμόζουν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά. Στο πλαίσιο αυτό, και λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, το αιτούν

δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν η διάταξη αυτή επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να διασφαλίζουν την τήρηση των ελαχίστων προτύπων της ΕΚΤ.

33. Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σε περίπτωση που το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας ΕΚΤ/2010/14 ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να ελέγχουν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιούν με βάση τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ, ενδέχεται η υποχρέωση αυτή να μην είναι πλήρως συμβατή με εκείνη που απορρέει από το άρθρο 3, παράγραφος 5, της ίδιας απόφασης, δεδομένου ότι η τελευταία αυτή διάταξη ρητώς επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να χρησιμοποιούν τα εν λόγω μηχανήματα με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί, επίσης, ότι είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ο τρόπος κατά τον οποίο θα έπρεπε οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά να διενεργούν τον έλεγχο αυτό, λαμβανομένου υπόψη ότι στην απόφαση ΕΚΤ/2010/14 δεν περιέχεται καμία σχετική πρόβλεψη. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει αντιθέτως ότι, αν γίνει δεκτό ότι η υποχρέωση συμμόρφωσης με τα ελάχιστα πρότυπα του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 δεν ισχύει για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, τότε η χρησιμοποίηση μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις και μόνο θα μπορούσε ενδεχομένως να υπονομεύσει τον σκοπό της διατήρησης των τραπεζογραμματίων ευρώ σε καλή κατάσταση.

34. Τέλος, αν γίνει δεκτό ότι τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 είναι δεσμευτικά για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες σχετικά με το αν τα εν λόγω πρότυπα είναι σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την ίδια αυτή διάταξη, τα ελάχιστα πρότυπα δημοσιεύονται μόνο στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ και όχι στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα ελάχιστα πρότυπα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα και αν μπορούν να τύχουν επικλήσεως ως νομική βάση δεσμευτικής υπόδειξης που απευθύνεται στον φορέα που διαχειρίζεται μετρητά. Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί επίσης αμφιβολίες ως προς το αν ο κανόνας του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 είναι συμβατός με το άρθρο 297, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, καθώς επίσης και ως προς το κύρος του εν λόγω κανόνα, στο μέτρο που προβλέπει τον συγκεκριμένο τρόπο δημοσίευσης των ελαχίστων προτύπων για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία.

35. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos vyriausiosios administracinės teisės (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Λιθουανίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 την έννοια ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά πρέπει να συμμορφώνονται με τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή όταν διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία;
- 2) Εάν, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή εφαρμόζονται μόνο στους κατασκευαστές μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων (αλλά όχι στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά), έχει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, σε συνδυασμό με το

άρθρο 3, παράγραφος 5, αυτής, την έννοια ότι αντιτίθεται σε διάταξη του εθνικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία η υποχρέωση συμμόρφωσης με τα εν λόγω ελάχιστα πρότυπα ισχύει για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά;

- 3) Συνάδουν τα ελάχιστα πρότυπα που ισχύουν για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, την οποία διενεργούν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, με την αρχή της ασφάλειας δικαίου και το άρθρο 297, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, λαμβανομένου υπόψη ότι δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ, και είναι δεσμευτικά για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά και δυνάμενα να τύχουν επικλήσεως έναντι αυτών;
- 4) Είναι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 αντίθετο προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου και προς το άρθρο 297, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, ανίσχυρο, στο μέτρο που ορίζει ότι τα ελάχιστα πρότυπα που ισχύουν για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, την οποία διενεργούν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ και κατά καιρούς τροποποιούνται;»

36. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Δεκεμβρίου 2021. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η επ' ακροατηρίου συζήτηση διεξήχθη στις 20 Οκτωβρίου 2022.

IV. Νομική ανάλυση

37. Με τα προδικαστικά του ερωτήματα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να αποφανθεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να συμμορφώνονται με τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή όταν διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά περαιτέρω αν διάταξη του εθνικού δικαίου όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία θεσπίζει αντίστοιχη υποχρέωση για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, συνάδει με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, αυτής. Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν, σε περίπτωση που οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά υπέχουν υποχρέωση συμμόρφωσης με τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται η ως άνω διάταξη, μόνη η δημοσίευση των προτύπων αυτών στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ, όπως προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, αρκεί ώστε να κριθεί ότι τα πρότυπα αυτά συνάδουν με την αρχή της ασφάλειας δικαίου και με το άρθρο 297, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, και ότι έχουν, ως εκ τούτου, δεσμευτικό χαρακτήρα. Συνακόλουθα, το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει για το κύρος του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14.

A. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

38. Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αφορά το πεδίο εφαρμογής των υποχρεώσεων που επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά η απόφαση ΕΚΤ/2010/14 για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία. Ειδικότερα, με το ερώτημα αυτό ζητείται να διευκρινιστεί αν τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 6,

παράγραφος 2, της απόφασης EKT/2010/14 έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όταν αυτοί εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους να διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία.

39. Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζω ότι το άρθρο 6 του κανονισμού 1338/2001 καθορίζει μέτρα αναγκαία για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία. Η διάταξη αυτή επιβάλλει στα ιδρύματα που συμμετέχουν κατ' επάγγελμα στην ταξινόμηση και διανομή στο κοινό τραπεζογραμματίων –περιλαμβανομένων των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά– την υποχρέωση να αποσύρουν από την κυκλοφορία όλα τα τραπεζογραμμάτια ευρώ τα οποία έχουν λάβει και για τα οποία γνωρίζουν ή έχουν επαρκείς λόγους να πιστεύουν ότι είναι πλαστά και να τα παραδίδουν αμελλητί στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Η ίδια διάταξη προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι λοιποί φορείς που διαχειρίζονται μετρητά κατ' επάγγελμα, και που δεν εκπληρώνουν τις προαναφερόμενες υποχρεώσεις, υπόκεινται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

40. Με την απόφαση EKT/2010/14 εξειδικεύεται περαιτέρω το άρθρο 6 του κανονισμού 1338/2001¹¹. Ειδικότερα, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω απόφασης επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να διενεργούν ελέγχους γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στην ίδια απόφαση. Η υποχρέωση αυτή αποσκοπεί στο να εξασφαλίσει ότι τα τραπεζογραμμάτια ευρώ διατηρούνται σε καλή κατάσταση, προκειμένου να διασφαλίζεται ο εύκολος και αξιόπιστος έλεγχος της γνησιότητάς τους και, επομένως, να διευκολύνεται ο εντοπισμός των πλαστών¹². Περαιτέρω, στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της απόφασης EKT/2010/14 διευκρινίζεται ότι οι έλεγχοι γνησιότητας και καταλληλότητας πρέπει να διενεργούνται είτε από τύπο μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που έχει ελεγχθεί επιτυχώς από μια εθνική κεντρική τράπεζα του Ευρωσυστήματος είτε χωρίς τη χρήση μηχανικών μέσων, από εκπαιδευμένο υπάλληλο. Όταν πρόκειται για μηχανήματα που χειρίζονται υπάλληλοι, ή οι ίδιοι οι πελάτες¹³, το άρθρο 3, παράγραφος 5, της απόφασης EKT/2010/14 προβλέπει επίσης ότι τα εν λόγω μηχανήματα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για τις ονομαστικές αξίες και τις σειρές των τραπεζογραμματίων ευρώ που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της EKT για τα αντίστοιχα μηχανήματα, με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν αναβαθμίσεων.

41. Όσον αφορά την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, ήτοι το ζήτημα που βρίσκεται στο επίκεντρο της υπό κρίση υπόθεσης, το άρθρο 6 της απόφασης EKT/2010/14, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εντοπισμός τραπεζογραμματίων ευρώ ακατάλληλων προς κυκλοφορία», ορίζει στην παράγραφο του 2 ότι η διαλογή αυτή «[πρέπει να] διενεργείται με επιτυχώς ελεγμένο μηχάνημα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της EKT και εκάστοτε τροποποιούνται». Η εν λόγω διάταξη δεν διευκρινίζει αν αυτά τα ελάχιστα πρότυπα έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, ούτε ορίζει συγκεκριμένα ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά έχουν την υποχρέωση να παρακολουθούν αν τα μηχανήματα που χρησιμοποιούν για τη διένεργεια αυτοματοποιημένης διαλογής τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς εκ νέου θέση τους σε κυκλοφορία συμμορφώνονται με τα πρότυπα αυτά.

¹¹ Βλ. άρθρο 1 της απόφασης EKT/2010/14.

¹² Βλ., συναφώς, αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης EKT/2010/14.

¹³ Για την κατάταξη των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων σε κατηγορίες, βλ. παράρτημα I της απόφασης EKT/2010/14.

42. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, στο πλαίσιο απάντησης σε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της διάταξης, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος¹⁴.

43. Κατ' αρχάς, παρατηρώ ότι, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης EKT/2010/14 θα μπορούσε, από γραμματικής άποψης, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία πρέπει να διενεργείται σε συμμόρφωση με τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ. Η ερμηνεία αυτή θα μπορούσε να συναχθεί από τη χρήση, στο κείμενο της εν λόγω διάταξης, των φράσεων «[a]utomated fitness checking shall be carried out» [«η αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία διενεργείται»] και «according to the minimum standards» [«σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα»]. Δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, της απόφασης EKT/2010/14, το συγκεκριμένο καθήκον ανατίθεται στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της εν λόγω απόφασης θα οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι οι εν λόγω οικονομικοί φορείς έχουν πράγματι την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι η αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία διενεργείται σύμφωνα με τα εν λόγω ελάχιστα πρότυπα.

44. Ωστόσο, με μια πιο προσεκτική ανάγνωση του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης EKT/2010/14 διαπιστώνεται ότι η φράση «according to the minimum standards published» [«σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που δημοσιεύονται»] εμφανίζεται αμέσως μετά τη φράση «successfully tested banknotes handling machine» [«επιτυχώς ελεγμένο μηχάνημα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων»], και όχι μετά τη φράση «[a]utomated fitness checking shall be carried out» [«[η] αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία διενεργείται»]. Λαμβάνοντας υπόψη την όλη δομή της πρότασης, καθώς και το γεγονός ότι, εξ ορισμού, οι έλεγχοι διενεργούνται με βάση προκαθορισμένα πρότυπα, τείνω να εκλάβω τον όρο «the minimum standards» [«τα ελάχιστα πρότυπα»] στο κείμενο της διάταξης αυτής ως αναφερόμενο στους ελέγχους –στους οποίους πρέπει να υποβληθούν επιτυχώς τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων προτού εγκατασταθούν και τεθούν σε χρήση από τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά–, και όχι στη διαδικασία την οποία οφείλουν να ακολουθούν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά προκειμένου να διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Σε διαφορετική περίπτωση, η φράση «[a]utomated fitness checking shall be carried out» [«[η] αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία διενεργείται»] λογικά θα ακολουθούσαν από τη φράση «according to the minimum standards published» [«σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που δημοσιεύονται»], η δε αλληλουχία αυτή θα αποτελούσε μεν μια συνεκτική και ορθά δομημένη πρόταση, πλην όμως με διαφορετικό νόημα.

45. Φρονώ ότι το συμπέρασμα αυτό, το οποίο απορρέει από την ανάλυση της απόδοσης της απόφασης EKT/2010/14 στην αγγλική γλώσσα, επιρρωννύεται και από το γράμμα άλλων γλωσσικών αποδόσεων του άρθρου 6, παράγραφος 2, της εν λόγω απόφασης. Για παράδειγμα, όπως επισημαίνει η ΕΚΤ, η απόδοση του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης EKT/2010/14 στη γαλλική γλώσσα ορίζει ότι «[l]e contrôle automatique est effectué avec un équipement de traitement des billets testé positivement conformément aux normes minimales qui sont publiées sur le site internet de la BCE et modifiées périodiquement». Τέλος, η απόδοση στην ισπανική

¹⁴ Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2016, Hemming κ.λπ. (C-316/15, EU:C:2016:879, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

γλώσσα προβλέπει ότι «[l]a comprobación automática de aptitud se efectuará mediante una máquina de tratamiento de billetes que haya superado una prueba de acuerdo con las normas mínimas que, junto con sus oportunas modificaciones, se publican en la dirección del ECB en Internet»¹⁵. Η δομή της διάταξης σε όλες τις ανωτέρω γλωσσικές αποδόσεις, η οποία προσομοιάζει με εκείνη της απόδοσης στη λιθουανική γλώσσα –ήτοι την εφαρμοστέα στην υπόθεση της κύριας δίκης–, υποδεικνύει, κατά τη γνώμη μου, ότι η αναφορά στα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ θα πρέπει να εκληφθεί ως αφορώσα τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, τα οποία πρέπει να ελέγχονται επιτυχώς με βάση τα πρότυπα αυτά, και όχι κάποια υποχρέωση που υπέχουν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όταν καλούνται να διενεργήσουν ελέγχους καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ πριν από την εκ νέου θέση τους σε κυκλοφορία.

46. Επομένως, από τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, με βάση τη συγκριτική ανάλυση των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων της διάταξης αυτής, προκύπτει ότι τα ελάχιστα πρότυπα δεν έχουν εφαρμογή στην αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία που διενεργούν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Ωστόσο, δεν προκύπτει ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά υποχρεούνται, όταν διενεργούν την εν λόγω διαλογή, να παρακολουθούν ή να ελέγχουν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιούν σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά. Αντιθέτως, η αναφορά του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 στα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ συνεπάγεται ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά οφείλουν να εκτελούν τις εργασίες τους κάνοντας χρήση μηχανημάτων που έχουν προηγουμένως ελεγχθεί με βάση τα πρότυπα αυτά.

47. Εν πάση περιπτώσει, και παρά τη σχετική αμφισημία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, οφείλω να επισημάνω ότι η συστηματική ερμηνεία της απόφασης αυτής ενισχύει το συμπέρασμα ότι τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ δεν δεσμεύουν τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όσον αφορά την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία.

48. Κατ' αρχάς, στην αιτιολογική σκέψη 3 της απόφασης ΕΚΤ/2012/19 –ήτοι, της κύριας πράξης κανονιστικού χαρακτήρα που έχει εκδώσει η ΕΚΤ για την τροποποίηση της απόφασης ΕΚΤ/2010/14¹⁶– διαλαμβάνεται ότι τα ελάχιστα πρότυπα αυτοματοποιημένης διαλογής τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία αποτελούν προϋποθέσεις που αφορούν τις λειτουργίες των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων. Περαιτέρω, στην ίδια αιτιολογική σκέψη δηλώνεται απερίφραστα ότι, «ως εκ τούτου, [τα ελάχιστα πρότυπα] ενδιαφέρουν *μόνο* τους κατασκευαστές μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων και δεν επηρεάζουν τις διαδικασίες ελέγχων γνησιότητας και καταλληλότητας που καθορίζονται στην απόφαση ΕΚΤ/2010/14, με τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά»¹⁷. Επομένως, δεν θα πρέπει να καταλείπεται καμία αμφιβολία ως προς τον σκοπό της τροποποίησης που επέφερε η απόφαση ΕΚΤ/2012/19 όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής των ελαχίστων προτύπων.

¹⁵ Όσον αφορά το ζήτημα αυτό, η απόδοση στην ισπανική γλώσσα είναι μάλλον η πλέον σαφής, καθόσον η φράση «que haya superado una prueba de acuerdo con las normas mínimas» εισάγει αναφορική πρόταση που μπορεί να αναφέρεται *αποκλειστικά* στο «máquina de tratamiento de billetes», ήτοι σε «μηχάνημα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων». Στο σημείο αυτό, η απόδοση στην πορτογαλική γλώσσα είναι παρόμοια με την απόδοση στην ισπανική.

¹⁶ Βλ., επίσης, απόφαση (ΕΕ) 2019/2195 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 5ης Δεκεμβρίου 2019, που τροποποιεί την [απόφαση ΕΚΤ/2010/14] (ΕΕ 2019, L 330, σ. 91), με την οποία εισάγονται κάποιες τεχνικές τροποποιήσεις και επιχειρείται η περαιτέρω αποσαφήνιση και βελτίωση ορισμένων κανόνων, διαδικασιών και ορισμών.

¹⁷ Η υπογράμμιση δική μου.

49. Κατά δεύτερον, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, στην αρχική του μορφή, το άρθρο 6 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 προέβλεπε ότι οι έλεγχοι καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ έπρεπε να διεξάγονται σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα των παραρτημάτων IIIα και IIIβ της εν λόγω απόφασης. Ειδικότερα, στο παράρτημα IIIα καθορίζονταν τα ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, την οποία διενεργούσαν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, ενώ στο παράρτημα IIIβ καθορίζονταν τα ελάχιστα πρότυπα για τη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία, χωρίς τη χρήση μηχανικών μέσων από εκπαιδευμένους υπαλλήλους.

50. Εν πάση περιπτώσει, με την έκδοση της απόφασης ΕΚΤ/2012/19, το παράρτημα IIIα της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 διαγράφηκε προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι τα ελάχιστα πρότυπα αυτοματοποιημένης διαλογής τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία «δεν εμπίπτουν στο ρυθμιστικό αντικείμενο» της δεύτερης απόφασης¹⁸, όπως ρητώς αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 3 της πρώτης απόφασης. Παράλληλα, τα εν λόγω ελάχιστα πρότυπα ενσωματώθηκαν στην κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2010/NP16¹⁹, η οποία καθορίζει τους κανόνες και τις διαδικασίες ελέγχου τύπων μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, και εφαρμόζονται, κατά το άρθρο 2 της εν λόγω κατευθυντήριας οδηγίας, στους ελέγχους που διενεργούνται σε τέτοιους τύπους μηχανημάτων «κατόπιν σχετικού αιτήματος του κατασκευαστή [...] προτού τα μηχανήματα αυτά εγκατασταθούν από φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, ή επ' ευκαιρία της εγκατάστασής τους». Πλέον, τα ελάχιστα πρότυπα παρατίθενται στο παράρτημα IV της εν λόγω κατευθυντήριας γραμμής, με την επιφύλαξη της δημοσίευσής τους που πρέπει να γίνεται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14. Περιέργως, η απόφαση ΕΚΤ/2012/19 και η κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2012/NP16 που την τροποποιεί έχουν την ίδια ημερομηνία έκδοσης.

51. Επομένως, η απόφαση ΕΚΤ/2012/19 καταδεικνύει ότι το προσωπικό πεδίο εφαρμογής των ελαχίστων προτύπων προσαρμόστηκε κατά τρόπον ώστε τα πρότυπα αυτά να έχουν εφαρμογή, αποκλειστικά, στους ελέγχους που διενεργούν οι κατασκευαστές στους τύπους μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που αυτοί διαθέτουν. Όπως ορθά επισήμανε η ΕΚΤ κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η τροποποίηση αυτή οφείλεται στη συνειδητή πολιτική επιλογή του θεσμικού αυτού οργάνου να αποφεύγεται οποιαδήποτε παρέμβαση στα εν λόγω μηχανήματα, με τα οποία διενεργείται η αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Όπως θα εκθέσω στη συνέχεια, η πολιτική αυτή επιλογή βασίζεται περαιτέρω στη συμπληρωματική υποχρέωση που επιβάλλεται στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά να χρησιμοποιούν τα μηχανήματά τους μόνο με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις.

52. Τρίτον, σε περίπτωση που γίνει δεκτό ότι τα ελάχιστα πρότυπα έχουν εφαρμογή όχι μόνο στους κατασκευαστές μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, αλλά και στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, τότε διάφορες διατάξεις της

¹⁸ Αντιθέτως, τα ελάχιστα πρότυπα για τη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία χωρίς τη χρήση μηχανικών μέσων παραμένουν εφαρμοστέα στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, όπως τροποποιήθηκε, και παρατίθενται στο παράρτημα III της απόφασης αυτής. Τη διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογεί το γεγονός ότι, όταν η διαλογή των τραπεζογραμματίων διενεργείται από το προσωπικό των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά χωρίς τη χρήση μηχανικών μέσων, ήτοι χωρίς τη χρήση μηχανήματος που έχει προηγουμένως παραμετροποιηθεί από τον κατασκευαστή του, οι εν λόγω φορείς εξακολουθούν να υπέχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την τήρηση των εν λόγω προτύπων.

¹⁹ Η ενσωμάτωση αυτή πραγματοποιήθηκε με την κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2012/NP20. Βλ. υποσημείωση 7 των παρουσών προτάσεων.

απόφασης ΕΚΤ/2010/14, οι οποίες αποσκοπούν στη θέσπιση μιας πλήρους δέσμης κανόνων και διαδικασιών ελέγχου της γνησιότητας και καταλληλότητας, θα καθίσταντο άνευ αντικειμένου ή, εν πάση περιπτώσει, περιττές.

53. Τούτο θα ίσχυε, πρωτίστως και κυρίως, για την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά να χρησιμοποιούν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις. Όπως προαναφέρθηκε, η υποχρέωση αυτή αποσκοπεί στην πρόληψη των παρεμβάσεων, από τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, στις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις που έχουν ορίσει οι κατασκευαστές των μηχανημάτων αυτών, προκειμένου να αποφεύγονται αποκλίσεις στα αποτελέσματα των ελέγχων γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ εντός της ζώνης του ευρώ. Είναι προφανές ότι, αν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όφειλαν να επαληθεύουν ότι τα μηχανήματά τους τηρούν τις προδιαγραφές που επιβάλλουν τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ, θα προέκυπτε, ενδεχομένως, αδυναμία συμμόρφωσής τους με την υποχρέωση να μην τροποποιούν τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις που έχει ορίσει ο κατασκευαστής πριν από την παράδοση των μηχανημάτων ή κατά την εγκατάσταση αυτών. Επομένως, ερμηνεία που προκρίνει την εφαρμογή των ελαχίστων προτύπων στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά θα εισήγαγε αντίφαση στην απόφαση ΕΚΤ/2010/14, γεγονός το οποίο όχι μόνο θα υπονόμει την εσωτερική κανονιστική συνοχή της, αλλά και θα έθετε εν αμφιβόλω την πολιτική επιλογή που έκανε η ΕΚΤ με την έκδοση της απόφασης ΕΚΤ/2012/19.

54. Εξάλλου, η ίδια συλλογιστική μπορεί να τύχει εφαρμογής και όσον αφορά την υποχρέωση – που θεσπίζει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14– των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά να χρησιμοποιούν, αποκλειστικά, τύπους μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που έχουν ελεγχθεί επιτυχώς από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες για τις ανάγκες της αυτοματοποιημένης διαλογής τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Και σε αυτή την περίπτωση, αν επιβαλλόταν στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά η υποχρέωση να ελέγχουν τα μηχανήματά τους προκειμένου να εξασφαλίσουν τη συμμόρφωσή τους με τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ, τότε θα ετίθετο υπό αμφισβήτηση ο σκοπός των κανόνων και των διαδικασιών ελέγχου των εν λόγω μηχανημάτων, στον οποίο έλεγχο κεντρικό ρόλο έχουν οι κατασκευαστές και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, σύμφωνα με το άρθρο 9 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και τις λοιπές εφαρμοστέες διατάξεις, ήτοι την κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2010/NP16. Επιπλέον, αμφιβολίες θα ανέκυπταν σχετικά με τις μεθόδους, αλλά και με τη συχνότητα των ελέγχων που θα έπρεπε να διενεργούν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά. Φρονώ ότι η απουσία οποιασδήποτε σχετικής αναφοράς στην απόφαση ΕΚΤ/2010/14 συνηγορεί οπωσδήποτε υπέρ της διαπίστωσης ότι η ΕΚΤ, ως εκδότης της απόφασης αυτής και της μεταγενέστερης τροποποιητικής της, θεωρεί ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά δεν υπέχουν υποχρέωση ελέγχου των μηχανημάτων τους με βάση τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ.

55. Επομένως, η συστηματική και βάσει του σχετικού πλαισίου ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 δεν καθιστά αναγκαία την επανεξέταση της γραμματικής ερμηνείας του εν λόγω κανόνα δικαίου, όπως αυτή αναπτύχθηκε στο σημείο 46 των παρούσων προτάσεων. Αντιθέτως, ενισχύει την άποψη ότι τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ δεν επιβάλλουν στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να ελέγχουν τα μηχανήματά τους με βάση τα πρότυπα αυτά.

56. Τέλος, και από την άποψη της τεολογικής ερμηνείας της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και του άρθρου της 6, παράγραφος 2, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ένα από τα κύρια καθήκοντα προκειμένου να διασφαλίζεται η εμπιστοσύνη του κοινού στα κυκλοφορούντα τραπεζογραμμάτια ευρώ είναι η διατήρηση των τελευταίων σε καλή κατάσταση²⁰. Δεδομένου ότι κατά την κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων προκαλείται αναπόφευκτα επιδείνωση της ποιότητάς τους, τα φθαρμένα ή ελαττωματικά τραπεζογραμμάτια θα πρέπει να αποσύρονται από την κυκλοφορία και να αντικαθίστανται από καινούρια ή κατάλληλα προς κυκλοφορία. Ο κύριος σκοπός, εν προκειμένω, είναι να διασφαλίζεται όχι μόνον η αποδοχή των τραπεζογραμμάτων ευρώ ως μέσου πληρωμής, αλλά και ο εύκολος και αξιόπιστος έλεγχος της γνησιότητάς τους, και κατ' επέκταση η προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κίβδηλεια.

57. Από την άποψη αυτή, είναι γεγονός ότι η καθιέρωση δύο επιπέδων ελέγχου των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμμάτων με βάση τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ –διενεργούμενων, αρχικά, από τους κατασκευαστές των μηχανημάτων αυτών και, στη συνέχεια, από τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά– θα μπορούσε να εκληφθεί ως ένας τρόπος να περιοριστούν οι πιθανότητες εκ νέου κυκλοφορίας ακατάλληλων τραπεζογραμμάτων στο κοινό.

58. Εντούτοις, πέρα από το γεγονός ότι μια ερμηνεία κινούμενη σε αυτή την κατεύθυνση θα ερχόταν σε αντίθεση με τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και θα υπονόμει, όπως έχω ήδη επισημάνει, την εσωτερική συνοχή της εν λόγω απόφασης, δεν είναι καν βέβαιο ότι ο σκοπός αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί, για λόγους παρόμοιους με εκείνους που εκτίθενται στο σημείο 53 των παρούσων προτάσεων. Εξάλλου, για να διενεργήσουν ελέγχους στα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμμάτων οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, θα έπρεπε να τροποποιηθούν οι τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις των εν λόγω μηχανημάτων, γεγονός το οποίο θα αύξανε τον κίνδυνο αστοχιών κατά την αυτοματοποιημένη διαλογή και, συνεπώς, θα μείωνε την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας. Επιπλέον, όπως επισήμανε η ΕΚΤ κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, και με δεδομένο ότι στη ζώνη του ευρώ είναι περιορισμένος ο αριθμός των κατασκευαστών τέτοιων μηχανημάτων σε σύγκριση με τον σαφώς μεγαλύτερο αριθμό φορέων που διαχειρίζονται μετρητά, ο περιορισμός της υποχρέωσης διασφάλισης της τήρησης των ελαχίστων προτύπων στους κατασκευαστές μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμμάτων πλεονεκτεί, από άποψη στόχευσης και οικονομικής αποδοτικότητας των ελέγχων, σε σύγκριση με την επέκταση της ίδιας υποχρέωσης στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά.

59. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι οι επιδιωκόμενοι διά της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 –και του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης αυτής– σκοποί δεν δικαιολογούν παρέκκλιση από την ερμηνεία κατά την οποία οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά δεν υποχρεούνται να παρακολουθούν και να ελέγχουν τα μηχανήματά τους επεξεργασίας τραπεζογραμμάτων με βάση τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ.

60. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι κανένας από τους ερμηνευτικούς κανόνες που έχει διαμορφώσει το Δικαστήριο για την εξακρίβωση της έννοιας των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όταν αυτοί εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους να διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμμάτων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία.

²⁰ Βλ. αιτιολογική σκέψη 2 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14.

61. Ωστόσο, όπως επισημαίνει η ΕΚΤ στις γραπτές παρατηρήσεις της, παραμένει το ερώτημα αν ο φορέας που διαχειρίζεται μετρητά, τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων του οποίου δεν τηρούν το επιτρεπόμενο με βάση τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ όριο του 5 %, μπορεί να αρνηθεί να συμμορφωθεί με τις υποδείξεις που του απευθύνει η εθνική κεντρική τράπεζα κατόπιν επιτόπιου ελέγχου στις εγκαταστάσεις του, με τις οποίες εντέλλεται να άρει την εν λόγω παράβαση. Στην υπό κρίση υπόθεση, θεωρώ αναγκαίο να εξετάσει το Δικαστήριο το ζήτημα αυτό, το οποίο –όπως προκύπτει από τα στοιχεία που περιέχονται στην απόφαση περί παραπομπής– είναι ουσιώδους σημασίας ώστε να παρασχεθεί στο αιτούν δικαστήριο η δυνατότητα να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί²¹ και ιδίως να εκτιμήσει τη βασιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης.

62. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το κανονιστικό πλαίσιο που θεσπίζουν η απόφαση ΕΚΤ/2010/14 και οι λοιπές εφαρμοστέες διατάξεις, ήτοι η κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2010/NP16, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι μόνον τα τραπεζογραμμάτια ευρώ που βρίσκονται σε καλή κατάσταση τίθενται εκ νέου σε κυκλοφορία στο κοινό, βασίζεται, ουσιαστικά, σε τρεις κύριους πυλώνες. Πρώτον, στην παραγωγή και παραμετροποίηση μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή και στην ανάρτηση καταλόγου ανά τύπο μηχανήματος που δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ, αφότου τα μηχανήματα ελεγχθούν επιτυχώς από μια εθνική κεντρική τράπεζα κατόπιν σχετικού αιτήματος του κατασκευαστή²². Δεύτερον, στη θέσπιση μιας δέσμης υποχρεώσεων των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά, ιδίως όσον αφορά την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία και, τρίτον, στην ανάθεση στις εθνικές κεντρικές τράπεζες των αρμοδιοτήτων παρακολούθησης και εποπτείας προκειμένου να διασφαλίζεται η συμμόρφωση των εμπλεκόμενων οντοτήτων με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλονται²³.

63. Σχετικά με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, διευκρίνισα ήδη ότι αυτές απορρέουν κυρίως από το άρθρο 3 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14²⁴, το οποίο επιβάλλει, πέρα από τη γενική υποχρέωση διενέργειας ελέγχων γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στην ίδια απόφαση διαδικασίες –υποχρέωση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού–, και πρόσθετες υποχρεώσεις, προβλεπόμενες ιδίως στις παραγράφους 3, 4 και 5. Στις υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνεται, πρώτον, η υποχρέωση των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά να χρησιμοποιούν τύπο μηχανήματος επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που έχει ελεγχθεί επιτυχώς από μια εθνική κεντρική τράπεζα, σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που δημοσιεύει η ΕΚΤ· δεύτερον, η υποχρέωσή τους να χρησιμοποιούν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων μόνο για τις ονομαστικές αξίες και τις σειρές των τραπεζογραμματίων ευρώ που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ· και, τρίτον, η υποχρέωσή τους να χρησιμοποιούν τα μηχανήματα αυτά με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν κατάλληλων γι' αυτά αναβαθμίσεων.

64. Εξάλλου, το άρθρο 10, παράγραφος 1, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 προβλέπει ότι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες νομιμοποιούνται να διεξάγουν επιτόπιους ελέγχους στις εγκαταστάσεις των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά, ιδίως προκειμένου να παρακολουθούν την τεχνική

²¹ Πρβλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2022, Iveco Orecchia (C-68/21 και C-84/21, EU:C:2022:835, σκέψεις 57 και 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

²² Βλ., μεταξύ άλλων, άρθρο 9 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της κατευθυντήριας γραμμής ΕΚΤ/2010/NP16.

²³ Βλ., μεταξύ άλλων, άρθρο 10 της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και άρθρο 2, παράγραφος 3, καθώς και άρθρο 4 της κατευθυντήριας γραμμής ΕΚΤ/2010/NP16.

²⁴ Βλ. σημείο 40 των παρούσων προτάσεων.

ικανότητα των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων να ελέγχουν τη γνησιότητα και την καταλληλότητα των τραπεζογραμματίων ευρώ, και να επαληθεύουν τις διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία και τον έλεγχο των εν λόγω μηχανημάτων. Το άρθρο 10, παράγραφος 3, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 ορίζει περαιτέρω ότι, όταν κάποια εθνική κεντρική τράπεζα εντοπίζει περίπτωση μη συμμόρφωσης ενός φορέα που διαχειρίζεται μετρητά με τις διατάξεις της απόφασης, οφείλει να ζητά τη λήψη διορθωτικών μέτρων από αυτόν εντός καθορισμένης προθεσμίας. Αυτό σημαίνει ότι, όταν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά παραλείπουν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να τους απευθύνουν υποδείξεις, αλλά και να τους επιβάλλουν κυρώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι οι κυρώσεις αυτές είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές²⁵.

65. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τόσο η Επιτροπή όσο και η ΕΚΤ υποστήριξαν ότι οι υποχρεώσεις που θεσπίζει η απόφαση ΕΚΤ/2010/14 για τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 3, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, αποτελούν επαρκή νομική βάση για την έκδοση απόφασης εθνικού οργάνου, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, διά της οποίας ο φορέας που διαχειρίζεται μετρητά εντέλλεται να άρει μια κατάσταση στην οποία τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιεί υπερβαίνουν το επιτρεπόμενο όριο του 5 % κατά τον έλεγχο καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ. Κατά τους ισχυρισμούς των εν λόγω μετεχουσών στη διαδικασία, η συνδυασμένη θεώρηση των ως άνω διατάξεων θα πρέπει να θεωρείται ότι αποκλείει την εκ μέρους του φορέα που διαχειρίζεται μετρητά άρνηση συμμόρφωσης με τις υποδείξεις που του απευθύνει η εθνική κεντρική τράπεζα.

66. Θα ήθελα εξ αρχής να υπογραμμίσω ότι στο άρθρο 10, παράγραφος 3, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 προβλέπεται ρητώς ότι, προκειμένου μια εθνική κεντρική τράπεζα να απευθύνει υποδείξεις ή και να επιβάλει κυρώσεις, θα πρέπει να εντοπίσει «περίπτωση μη συμμόρφωσης ενός φορέα που διαχειρίζεται μετρητά με τις διατάξεις της [απόφασης ΕΚΤ/2010/14]». Ωστόσο, εφόσον τα ελάχιστα πρότυπα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης αυτής δεν έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά, θα πρέπει να διαπιστωθεί ποιας διάταξης η παράβαση πράγματι στοιχειοθετείται όταν ο φορέας που διαχειρίζεται μετρητά χρησιμοποιεί μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων τα οποία δεν τηρούν το επιτρεπόμενο όριο που καθορίζουν τα ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία.

67. Εν προκειμένω, και δεδομένου ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να διενεργούν αυτοματοποιημένους ελέγχους καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ, θεωρώ ότι είναι αρκούντως σαφές ότι οι φορείς αυτοί οφείλουν να χρησιμοποιούν μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που να είναι ικανά, από τεχνικής άποψης, να διενεργούν τους ελέγχους αυτούς και, ιδίως, να εντοπίζουν τα ακατάλληλα ή φθαρμένα τραπεζογραμμάτια ευρώ. Σε διαφορετική περίπτωση, οι εν λόγω φορείς θα παρέβαιναν τη θεμελιώδη υποχρέωση που υπέχουν από την απόφαση ΕΚΤ/2010/14, και η οποία, επιπλέον, αποτελεί ειδικότερη έκφραση της γενικότερης υποχρέωσης που τους επιβάλλει το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1338/2001 να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της παραχάραξης και της κιβδηλείας. Στο πλαίσιο αυτό, εάν μια εθνική κεντρική τράπεζα εντοπίσει –κατόπιν ελέγχου στις εγκαταστάσεις φορέα που διαχειρίζεται μετρητά– κάποια αστοχία των μηχανημάτων επεξεργασίας τραπεζογραμματίων, τότε ο φορέας οφείλει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την αποκατάσταση της ορθής λειτουργίας των εν λόγω μηχανημάτων. Ασφαλώς, όπως

²⁵ Βλ., συναφώς, άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 1338/2001.

προαναφέρθηκε, η απόφαση EKT/2010/14 –κατά την τρέχουσα διατύπωσή της– επιβάλλει, κατ' αρχήν, στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά να μην παρεμβαίνουν στα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιούν, προκειμένου να αποφεύγονται επί τα χείρω τροποποιήσεις των τυποποιημένων εργοστασιακών ρυθμίσεων που έχει ορίσει ο κατασκευαστής των μηχανημάτων. Εντούτοις, αυτό ουδόλως θα πρέπει να αποτρέπει τον φορέα που διαχειρίζεται μετρητά από το να ενεργήσει –σε συνεργασία με τον κατασκευαστή, εν ανάγκη– για τη διόρθωση της κατάστασης αυτής.

68. Επομένως ο φορέας που διαχειρίζεται μετρητά δεν μπορεί να αρνηθεί τη συμμόρφωσή του με τις υποδείξεις που του έχει απευθύνει η οικεία εθνική κεντρική τράπεζα, κατόπιν επιτόπιου ελέγχου στις εγκαταστάσεις του, και διά των οποίων εντέλλεται να άρει την κατάσταση που συνίσταται στη μη τήρηση, από τον εξοπλισμό διαλογής που χρησιμοποιεί, του επιτρεπομένου ορίου του 5 % το οποίο προβλέπουν τα ελάχιστα πρότυπα για την αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Φρονώ, ωστόσο, ότι οι σχετικές υποδείξεις μπορούν να βρουν έρεισμα μόνο στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της απόφασης EKT/2010/14, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1338/2001.

69. Κατόπιν των προεκτεθέντων, φρονώ ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης EKT/2010/14 έχει την έννοια ότι τα ελάχιστα πρότυπα της EKT στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή δεν έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όταν διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Εντούτοις, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας απόφασης, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1338/2001, έχει την έννοια ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα σε περιπτώσεις κατά τις οποίες εντοπίζεται, κατόπιν ελέγχου από την οικεία εθνική κεντρική τράπεζα, ότι τα μηχανήματά τους επεξεργασίας τραπεζογραμματίων δεν τηρούν το επιτρεπόμενο όριο του 5 % κατά την ανίχνευση τραπεζογραμματίων ευρώ που δεν πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας.

B. Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

70. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης EKT/2010/14, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διάταξη του εθνικού δικαίου η οποία επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση συμμόρφωσης με τα ελάχιστα πρότυπα της EKT που δημοσιεύονται στον δικτυακό της τόπο.

71. Κατά πάγια αρχή του δικαίου της Ένωσης, τα κράτη μέλη είναι αρμόδια, δυνάμει της αρχής της θεσμικής αυτονομίας τους, να καθορίζουν τους όρους υπό τους οποίους οι δημόσιοι φορείς και οργανισμοί τους μπορούν να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Όπως ορθώς επισημαίνει η EKT, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, ακόμη και σε τομείς που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν μέτρα αναγκαία για την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή του δικαίου της Ένωσης²⁶. Εντούτοις, όταν το πράττουν αυτό, τα κράτη μέλη οφείλουν, κατ' εφαρμογή των αρχών της αποτελεσματικότητας και της καλόπιστης συνεργασίας, να σέβονται όλα τα κανονιστικά στοιχεία που απορρέουν από την υπό εφαρμογή διάταξη του δικαίου της Ένωσης.

²⁶ Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2008, Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones (C-82/07, EU:C:2008:143, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

72. Όσον αφορά την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία, παρατηρώ ότι η Δημοκρατία της Λιθουανίας έχει θεσπίσει διατάξεις που αποσκοπούν στη διασφάλιση της εφαρμογής της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 και, ιδίως, της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις της απόφασης αυτής –μεταξύ άλλων εκείνες του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 3 έως 5– και οι οποίες έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά.

73. Ειδικότερα, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά το άρθρο 47 του νόμου για την Τράπεζα της Λιθουανίας, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, η Τράπεζα της Λιθουανίας εποπτεύει τις δραστηριότητες διαχείρισης μετρητών σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, ήτοι την απόφαση ΕΚΤ/2010/14. Ομοίως, το άρθρο 47 του νόμου για την Τράπεζα της Λιθουανίας αναθέτει στην Τράπεζα της Λιθουανίας την αρμοδιότητα λήψης διορθωτικών μέτρων, η οποία απορρέει απευθείας από το άρθρο 10, παράγραφος 3, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14.

74. Επιπλέον, η Τράπεζα της Λιθουανίας έχει εγκρίνει την απόφαση για την εποπτεία των δραστηριοτήτων διαχείρισης μετρητών. Η εν λόγω νομική πράξη αναθέτει στην Τράπεζα της Λιθουανίας την αρμοδιότητα να επαληθεύει, στο πλαίσιο ελέγχου, αν τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιούν οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά έχουν την τεχνική ικανότητα να ελέγχουν τη γνησιότητα και την καταλληλότητα των τραπεζογραμματίων ευρώ. Η Τράπεζα της Λιθουανίας έχει επίσης εκδώσει την απόφαση για τον έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας, η παράγραφος 12 της οποίας επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να ελέγχουν τη γνησιότητα και καταλληλότητα των τραπεζογραμματίων ευρώ «σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα διαλογής που δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ».

75. Από την ανάλυσή μου επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 έχει την έννοια ότι τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή δεν έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όταν διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Στο πλαίσιο της ίδιας ανάλυσης, εξήγησα επίσης ότι το άρθρο 3, παράγραφος 5, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να χρησιμοποιούν τα μηχανήματά τους επεξεργασίας τραπεζογραμματίων με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις όταν διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία. Και σε αυτή την περίπτωση, το σκεπτικό είναι ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά δεν πρέπει να επεμβαίνουν στις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις των εν λόγω μηχανημάτων που έχουν ορίσει οι κατασκευαστές τους, προκειμένου να αποτρέπεται ο κίνδυνος ασυνεπειών ή αστοχιών, κατά την αυτοματοποιημένη διαλογή, εντός της ζώνης του ευρώ²⁷.

76. Η ΕΚΤ αναγνωρίζει ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, ερμηνευόμενο κατά τα ανωτέρω, δεν αντιτίθεται κατ' ανάγκην στις κρίσιμες διατάξεις του λιθουανικού δικαίου. Κατά το εν λόγω θεσμικό όργανο, δεν αποκλείεται ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων κατά τρόπο σύμφωνο με την απόφαση ΕΚΤ/2010/14, στο μέτρο που η αναφορά στη συμμόρφωση των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά με τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ νοείται ως υποχρέωσή τους να συμμορφώνονται με τις διατάξεις της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 που τους αφορούν άμεσα, και συγκεκριμένα με το άρθρο 3 της απόφασης αυτής.

²⁷ Πρβλ. σημείο 58 των παρουσών προτάσεων.

77. Κατά τη γνώμη μου, ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση δεν καταλείπεται περιθώριο για μια τέτοια ερμηνεία. Η ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 που προτείνω στο Δικαστήριο έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τη σαφή διατύπωση της παραγράφου 12 της απόφασης για τον έλεγχο γνησιότητας και καταλληλότητας που έχει εκδώσει η Τράπεζα της Λιθουανίας. Υπό τις περιστάσεις αυτές, κλίνω προς την άποψη ότι δεν είναι δυνατή ερμηνεία της εν λόγω διάταξης του εθνικού δικαίου κατά τρόπο που να συνάδει με την ως άνω απόφαση της ΕΚΤ και να μην καταστεί ανεφάρμοστη.

78. Επιπλέον, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, η διάταξη του λιθουανικού δικαίου, υπό την τρέχουσα διατύπωσή της, αντιβαίνει ευθέως στην υποχρέωση των φορέων που διαχειρίζονται μετρητά να χρησιμοποιούν μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων μόνο με βάση τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις. Ως προς το σημείο αυτό, το γράμμα της διάταξης όχι μόνο δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου –όπως σαφώς καταδεικνύει η υπό κρίση υπόθεση–, αλλά ενδέχεται επίσης να οδηγήσει τους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά στην απόφαση να παρακολουθούν τα μηχανήματά τους και, εν ανάγκη, να παρεμβαίνουν σε αυτά προκειμένου να διασφαλίσουν την τήρηση των ελαχίστων προτύπων. Για τον λόγο αυτόν, φρονώ ότι το άρθρο 3, παράγραφος 5, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 αντιτίθεται στην εν λόγω διάταξη του εθνικού δικαίου²⁸.

79. Κατόπιν των προεκτεθέντων, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διάταξη του εθνικού δικαίου, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση συμμόρφωσης με τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ που δημοσιεύονται στον δικτυακό της τόπο.

80. Λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που προτείνω να δοθούν στο πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η εξέταση του τρίτου και του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβάλει το αιτούν δικαστήριο.

V. Πρόταση

81. Βάσει της αναλύσεως που προηγήθηκε, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα του Lietuvos vyriausiosios administracinės teismas (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Λιθουανίας) ως ακολούθως:

1) Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 16ης Σεπτεμβρίου 2010, σχετικά με τους ελέγχους γνησιότητας και καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων ευρώ και την εκ νέου θέση αυτών σε κυκλοφορία (ΕΚΤ/2010/14) (2010/597/EU), όπως έχει τροποποιηθεί με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Σεπτεμβρίου 2012 (ΕΚΤ/2012/19) (2012/507/ΕΕ),

έχει την έννοια ότι τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή δεν έχουν εφαρμογή στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά όταν διενεργούν αυτοματοποιημένη διαλογή τραπεζογραμματίων ευρώ ως προς την καταλληλότητά τους προς κυκλοφορία.

²⁸ Θα πρέπει να προσθέσω εν παρόδω ότι, μολονότι είναι αληθές ότι το άρθρο 3, παράγραφος 5, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 προβλέπει τη δυνατότητα να συμφωνηθούν μεταξύ της εθνικής κεντρικής τράπεζας και του φορέα που διαχειρίζεται μετρητά ρυθμίσεις αυστηρότερες από τις τυποποιημένες εργοστασιακές ρυθμίσεις, εντούτοις η δυνατότητα αυτή δεν ισοδυναμεί με την παροχή, στα κράτη μέλη, της ευχέρειας να επιβάλλουν στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση να ελέγχουν τον εξοπλισμό τους με βάση τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ.

Εντούτοις, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας απόφασης, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1338/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2001, σχετικά με τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και την κιβδηλεία, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008,

έχει την έννοια ότι οι φορείς που διαχειρίζονται μετρητά οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα σε περιπτώσεις κατά τις οποίες εντοπίζεται, κατόπιν ελέγχου από την οικεία εθνική κεντρική τράπεζα, ότι τα μηχανήματα επεξεργασίας τραπεζογραμματίων που χρησιμοποιούν δεν τηρούν το επιτρεπόμενο όριο του 5 % κατά την ανίχνευση τραπεζογραμματίων ευρώ που δεν πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας.

- 2) Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της απόφασης ΕΚΤ/2010/14 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (2010/597/ΕΕ), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση ΕΚΤ/2012/19 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (2012/507/ΕΕ), σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 5, αυτής,

έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διάταξη του εθνικού δικαίου η οποία επιβάλλει στους φορείς που διαχειρίζονται μετρητά την υποχρέωση συμμόρφωσης με τα ελάχιστα πρότυπα της ΕΚΤ που δημοσιεύονται στον δικτυακό της τόπο.